

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrske dežele na vsa leta 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na eden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na eden mesec 2 K. Kdor hoče sam ponj, plača na vsa leta 23 K, na pol leta 11 K, na četrt leta 5 K 50 h, na eden mesec 1 K 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša pošlatina. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne osira. — Za oznanila se plačuje od petorostopne petič-vrste po 12 h, če se oznanilo enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolijo frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafovih ulicah št. 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvu naj se blagovestijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kranjske deželne finance in učiteljske plače.

XI.

Glede pridobitve od javnih podjetij smo na tem stališču, da je zvišanje deželni doklad na ta davek najbolj upravičeno. Tu pridejo v veliki meri v poštev železnice. Južna železnica n. pr. gneti in davi kranjske trgovine s svojimi tarifi na grozovit način, ima paleta na leto ogromne dobičke. Kdo more reči, da ni prav in umestno, če se tako podjetje izdatneje obdavi kakor malega obrtnika. Zakaj bi premogarska družba v Zagorju ne plačala več davka in enaka podjetja. Podjetja bodo seveda vpila, da se industrija s tem ne pospešuje, a na to je odgovoriti: Pospešuje se industrija s tem, da se novim podjetjem dovoljujejo olajšave, da se podpira snovanje in razvoj novih podjetij ter jim omogoči procvit, a kadar cveto, naj tudi po primeri svojih dobičkov nosijo davčna bremena. Najnovejši predpis davka od železnice znaša 385 256 kron, predpis od rudniških obrtov pa 154 179 K. Ta sneska kaže, koliko bi se dobilo, če se zviša naklada na pridobitno le za nekaj odstotkov. Ker že obravnavamo deželne doklade na neposredne davke, naj končno opozorimo še na nekaj. To sicer ne pomeni zviška deželni dohodkov, a je važnejše v drugem oziru. V mislih imamo zamudne obresti, ki se plačujejo od državnih davkov, ako se ti ne plačajo v dotičnem roku. Zamudnih obresti od deželni doklad se ne plačuje, in tudi ne od drugih doklad (občinskih, cestnih, zdravstvenih). Davčni uradi imajo vsled tega neenotnega postopanja vedno paziti pri plačilu, da ne zahtevajo obresti od doklad. To jim je zelo mučno. Ali bi ne kazalo, da se vpeljejo zamudne obresti tudi za doklade? Brezme za davkoplačevalce se to pač ne sme imenovati, ker skupne plačane za-

mučne obresti bi znašale na leto morda 5000 K, a olajšalo bi se potem poslovanje pri davčnih uradih in zagotovilo rednejše stakanje deželni dohodkov.

V ostalem imamo pri tem predmetu opomniti še to, da mora biti glavna skrb dežele kranjske, pridobiti si v času, dokler ni vprašanje glede izločitve deželni doklad od zakupa rešeno, čim več okrajev v zakup, ker čim več bo teh v zakupu dežele, t. j. večji bo donos deželne doklade in tudi dobiček pri državni užitnosti ne bo izostal.

Nadaljnji dohodek iz obstoječih virov bi se mogel dobiti iz samostojne deželne naklade na pivo.

Zdaj znaša ta naklada 2 K od hektolitra. Po zakonu s dne 5. marca 1862 št. 18. drž. zak. sme ta naklada znašati kvečjemu 3 K 40 h od hektolitra. Nismo prijatelji konsumnih davkov, a dežela bo prej ali slej vendar morala zvišati naklado na pivo, ker je ta naklada edini vir, iz katerega se da še kaj iztlačiti.

Ako se naloži naklada po 3 K 40 h, bi to neslo deželi na leto 120 000 K.

To je okolnost, ki jo dežela mora upoštevati in dokler bodo deželne finance odvisne od državnih doslej bo dežela morala zajemati iz tistih virov, ki jih ima na razpolaganje. Vemo, da zadane ta predlog na hud odpor, a nam se gre za ureditev deželni financ, teh pa se ne da urediti drugače, kakor da so prizadeti deželani.

Sicer pa je vsled klerikalne obstrukcije lahko mogoče, da zviša država državi davek na pivo. Ko bi imeli višjo naklado na pivo, bi v tem slučaju imela dežela lahko lepo korist, zakaj država se bo v tem slučaju morala ozirati na obstoječe deželne naklade, kakor se je osirala pri reformi državnega davka na žganje. Čimmanjša bo tedaj naklada, temmanj dobi dežela. Čim višja bo

naklada, ki jo bo vsled reforme odpravili, tem višji bo prispevek, ki ga bo morala plačati država deželi.

Zadnji vir, iz katerega naj se da dobiti kaj več dohodkov, je deželno premoženje.

Deželno premoženje, ki naj bi se pri izboljšanju deželni financ vpoštevalo, pa more biti le premično premoženje, in to le ono, ki je naloženo v vrednostnih papirjih. Tega premoženja se je nakopičilo v deželni blagajnici v teku let izredno mnogo. Po stanju konec leta 1901 znaša skupaj okroglo 3 182 000 K. Samo na deželni zaklad spada 1 713 700 K. Od ostalega premoženja spada znesek 136 200 K štirim pokojninskim zakladom, znesek 615 500 K garancijskemu zakladu Dolenjskih železnic, znesek 241 300 K vseučiliškemu zakladu, znesek 41 700 K zakladu za pospeševanje javnih del in podjetij, ostanek 433 600 K pa več drugim zakladom. To navedeno stanje premoženja v obveznicah pa se je od leta 1901 dalje sigurno še povečalo in bo znašalo z današnjim najmanj 3 300 000 K.

Od premoženja deželnega zaklada se porabijo obresti v delno pokritje tekoče potrebščine. Enako se porabijo za tekočo potrebščino obresti od zneska 433 600 K, ki spada raznim zakladom. Obresti zneska 136 200 K, ki spada štirim pokojninskim zakladom, se porabijo v pokritje tekoče potrebščine le deloma, in sicer, kolikor jih spada na premoženje učiteljskega pokojninskega zaklada. Obresti denarja ostalih 3 pokojninskih zakladov se kapitalizirajo. Kapitalizirajo se tudi obresti denarjev, ki spadajo vseučiliškemu zakladu, garancijskemu zakladu Dolenjskih železnic in zakladu za pospeševanje javnih del in podjetij.

Kaj nam je glede tu navedenega premoženja na mislih, to si lahko vsak že sam predstavlja. Ozreti se

je le na prej opisani finančni položaj dežele Kranjske in na njene dolgeve, in takoj se nam vrine vprašanje, čemu se vendar denar zbira v deželni blagajnici in nakopičuje za bodoče čase, ko manjka pokritja za tekoče potrebščine?

V prejšnjem času je bilo priporočljivo, zbirati denar za gotove pešneje namene, a sedaj je to nesmišeln in če so ostali denarji in prejšnjih dob, je nerazumljivo, zakaj da jih dežela še dalje stiska. Nerazumljivo je tudi, zakaj se zagotovo namene še sedaj zbira nove zaklade, ko so se vendar že zbištrili pojmi o javnih gospodarstvih. Če zahteva interes naroda kakih novih naprav, mislimo, da se ni bati, da ne bi dal narod za to tudi potrebnih sredstev. Zakaj torej obremenjevati sedanje gospodarstvo za namene, ki se izvršijo šele v daljši bodočnosti.

Glede na to se glasi naš nasvet nastopno:

1) Denar, ki je naložen v obveznicah in kar ga spada deželnemu zakladu, pokojninskim zakladom in vsem drugim zakladom, iz vse mši vseučiliški zaklad, garancijski zaklad dolenjskih železnic in zaklad za pospeševanje javnih del in podjetij, se naj porabi v pokritje dolga, ki ga je napravila dežela v zadnjem desetletju zaradi pokritja primanjkljajev. Kolikor bi ga ostalo, naj se ga porabi v pokritje stroškov za zgradbe, ki jih ima dežela v bodoče še izvršiti, t. j. zgradba domobranske vojašnice in zgradba deželne hiše v Gospodskih ulicah.

2) Denar, ki spada vseučiliškemu zakladu, garancijskemu zakladu dolenjskih železnic in zakladu za pospeševanje javnih del in podjetij, naj se odda proti obrestim za toliko časa, dokler nima biti doveden določenim namenom, melioracijskemu zakladu, ki ga bo osnovati deželi Kranjski na podlagi zakona z dne

4. septembra 1900 leta (drž. zak. št. 20) in za kateri je najeti posojila 4 000 000 K.

3) Tekoči dohodkov pokojninskih zakladov v bodoče ni več nalogati, temuč jih sproti porabiti v pokritje tekoče potrebščine.

V teh naših predlogih tiči zgoraj poudarjeni moment, zvišati deželne dohodke iz obstoječih virov, v toliko, da se dobi denar za takojšnjo povračilo dolgov, ki niso kriti in da se znižajo potem dotični stroški. Na drugi strani pa kažemo tudi direktno na dohodke, ki se ne porabljajo sedaj v pokritje tekoče potrebščine, ki pa bi se v bodoče pač porabili. Obenem imajo naši predlogi še ta razlog zase, da odpade uprava navedenega premoženja, ki gotovo ni malenkostna, in da bodo tedaj upravni stroški nižji.

Svečanosti v Belgradu.

(Poročilo našega posebnega izvestitelja.)

V Belgradu, 20. sept.

Kronanje srbskega kralja.

Danes popoldne je prisel v Belgrad črnogorski prestolonaslednik Danilo s svojo soprogo in številnim spremstvom, dočim so posebna poslanstva tujih držav že preje dospela. Princ Danilo s spremstvom in bolgarsko poslanstvo je na dvorne stroške nastanjen v Grand hotelu in plača za to dvor baje 145 000 dinarjev.

Kronanske svečanosti so se pričele danes ob pol 6. uri zvečer s prenosom kraljevskih insignij iz konaka v sabsko cerkev.

Belgrad je ves v praznični obleki, raz vsako okno plapolja rdeče-modrobela zastava, hiše so dekorirane z zelenjem in srbskimi grbi, po ulicah so na vsakih pet korakov postavljeni drogovi, na katerih je pritrjeno po tri ali pet zastav in ki so zvezani med sabo s kitami zelenja in cvetja. Kjer se ulice križajo, so postavljeni slavoloki. Ob mraku je bilo mesto iluminirano. Ob pol šestih je naznanil strel iz topov na

LISTEK.

Nekaj črtic o matematičnem zemljepisju.

Zemljepis ali geografija (v gršč. zemlja in γῆpisati) je znanost, ki nas poučuje o stanju naše zemlje. Kakor sploh vsako fizično telo, si tudi zemlja lahko ogledamo od strani, namreč: kakšno obliko in velikost ima naša zemlja, iz katerih delov obstoji in čemu nam služi. Po teh treh vprašanjih se tudi zemljepisje dele; prvič v matematično geografijo, o kateri hočemo nekaj več spregovoriti, drugič v fizično in tretjič v politično geografijo.

Prvo in navidezno najvažnejše vprašanje matematične geografije je torej »kakšno obliko in velikost ima naša zemlja?« Če bi bila naša zemlja sama zase, ali če bi ne bila z drugimi v svetovnem prostoru se nahajajočimi telesi sploh v nikakršni zvezi, tedaj bi bil z odgovorom na gornje vprašanje matematični del našega zemljepisa popolnoma končan.

Vzemimo pa, da bi bila zemlja res popolnoma samostojno telo v sve-

tovnem prostoru, bi se vendar njena oblika in velikost brez vpoštevanja drugih v svetovnem prostoru se nahajajočih teles ali sploh ne, ali pa le približno dala dognati. Torej, že da dobimo odgovor na navidezno tako enostavno vprašanje, moramo imeti nekako zvezo med zemljo in drugimi telesi. Kakor pa znano, zemlja ni samostojno telo, temveč je v ozki zvezi z mnogimi zunaj nje se nahajajočimi telesi, zlasti v tesni zvezi s solncem in le zbog teh drugih teles more biti in ostati to, kar je za nas največje važnosti, namreč bivališče človeško.

Ko je imela naša zemlja še toliko samostojne gorkote, da je bila od solnca na njo prihajajoča gorkota brez vpliva, so že bila organska bitja na zemlji, toda sodeč po ostankih, ki so se nam ohranili, od sedanjih jako različna — velikanske rastline in živali v malo oblikah, vse le najnižjim sedaj se nahajajočim organizmom podobna. Ko pa se je orglagoma zemlja tako daleč ohladila, da je bila solnčna gorkota močnejša, in se je vsled tega površje naše zemlje klimatično razdelilo, jele so se porajati vedno bolj nežne in bolj različne rastline in živali. Za njimi

pa, najbrže v času, ko je bila naša zemlja že v tem stadiju, kot je sedaj, ko je površje naše zemlje od nje lastne gorkote že skoro neodvisno, pokazalo se je najnežnejše živo bitje — človek.

Brezdvoumno je torej za človeka zanimivo, da on mora poznati vse zveze naše zemlje s solncem in drugimi v neizmernem svetovnem prostoru se nahajajočimi telesi, zlasti pa one, ki so za njegov obstanek neobhodno potrebne.

Če pa vemo vse one zveze naše zemlje z drugimi telesi v svetovnem prostoru, ki nam je stanje vplivajo, tedaj je to znanje zvez po zgornji razdelitvi zemljepisa glavni del te vede, poleg tega pa, ker se morejo vse te zveze le s pomočjo matematike popolnoma dognati, tudi del matematičnega zemljepisa, dasiravno so vsi ti vplivi in njih vzroki popolnoma fizične narave.

To drugo bolj obsežno vprašanje matematične geografije pa, namreč znanje zvez med našo zemljo in drugimi svetovnimi telesi, vsled katerih se stanje naše zemlje vedno izpreminja, ali od katerih je stanje naše zemlje odvisno, je vsekakor važnejše nego ono, kakšno obliko in velikost

ima naša zemlja. Naša zemlja bi očitno svoje sedanje stanje lahko pridržala, če bi se tudi njena oblika in velikost popolnoma predrugačila. Kakor hitro pa bi solnce na njo več ne vplivalo, bila bi le fizično telo brez vsakega sledu življenja.

Če so slednjič tudi te zveze dognane, tedaj vsak razumen človek takoj vpraša, kaj pa povzročuje te zveze? in to je tretje vprašanje, na katero odgovarja matematično zemljepisje.

Dasiravno je matematična geografija v tem omejenem okrožju le del astronomije, se vendarle lahko imenuje samostojno znanost, ker povzema iz astronomije le samo ono, kar je za spoznanje naše zemlje in njenega stanja neobhodno potrebno.

Bilo je torej čisto naravno, da je človek na nižjih stopnjah svoje izobrazbe mislil, da je zemlja, na kateri stanuje, najimnitnejše telo v svetovnem prostoru in da je vse drugo le radi nje ustvarjeno. Tisočletja je zato človek smatral zemljo kot mirujoče središče v neizmernem svetovnem prostoru z njegovim ozvezdjem in zato si je tudi vse prikazni v tem prostoru raskladal le na pod-

lagi te napačne misli. Če pa so premise slabe, tedaj je tudi sklep slab, in zato ravno je imel človek tako napačne pojme o večini prikazni v svetovnem prostoru, zlasti o različnem premikanju ozvezdja. Šele ko je človek po razumevanju različnih prikazni nad svojimi prejšnjimi mislimi dvomiti in z razumom delati začel, tedaj šele je prišel do spoznanja, da je naša zemlja podrejena imenitnejšemu in važnejšemu stvoru; ko je to spoznal, zapustil je prejšnje napačno stališče, da naša zemlja miruje, kar je toliko časa zaviralo razodetje resnice.

S tem pa, da je uvidel, da se zemlja tudi sama vrti, ni le spoznal, da so vse, da celo najbolj zamotane in tisočletja nerazodete naravne prikazni, neposredna posledica vrtenja naše zemlje, ampak zamogel je tudi zakone tega vrtenja, torej tudi njih vzroke popolnoma določiti.

Matematična geografija bi se dala torej v tri dele razdeliti. Prvi se peča z obliko in velikostjo naše zemlje, v drugem delu se išče zveze naše zemlje z drugimi ozvezdjem, tretji in zadnji del pa hoče vedeti, kaj vse te prikazni v svetovnem prostoru povzročuje.

Rado.

trdnjavi, da so se pričele kronanske slavnosti s prenosom kraljevskih znakov v saborsko cerkev. Sprevod je otvoril dvorni ceremonijar na konju; za njim je jahal oddelek orožniške konjenice. Za temi se je peljal upravitelj mesta Belgrada, načelnik belgradske občine Glavinic in predsednik glavnega odbora za kronanske svečanosti. Neposredno za njimi sta jahala dva kraljeva glasnika z njima pa je prišel voj kraljeve konjeniške garde. Kraljevo zastavo je nosil višji gardni častnik v spremstvu dveh drugih oficirjev, krono predsednik ministrskega sveta general Sava Gručić, žezlo vojni minister Putnik, kraljevi plašč in druge insignije pa predsednik državnega sveta. Lete so spremljali oficirji generalnega štaba. Sprevod se je pomikal po Milanovi, Mihailovi in Dubrovački ulici do cerkve. Pred cerkvijo so čakali na sprevoz ostali ministri, drugi dostojanstveniki in godba kraljeve garde. Sprevod je sprejel pred cerkvijo metropolit Inokentij z vladikami in svečeništvom v ornatu. Metropolit je sprejel krono, šabacki vladika žezlo in jabolko, žički in timoški vladika pa kraljevi plašč. Nato so se te insignije med petjem svečenstva in zvonenjem odnesle na določena mesta pred altarjem. Ko je insignije posvetil metropolit, jih je obstopila častna straža. Nato se je opravila svečana večerna služba božja, pri kateri so bili prisotni vsi dostojanstveniki in poslaniki in 7 diplomatskih zborov. Po končanem obredu se je sprevoz v istem redu vrnil v konak.

Kraljeva krona, žezlo in državno jabolko se uliti iz topa, s katerim je kraljev praded Kara Gyorje pred 100 leti razstrelil marsikatero turško utrdbo. Insignije so izdelane popolnoma preprosto, nobeni dragi kamni jih ne dišijo, le v žezlu je okovan velik prekrasen diamant, ki se je vzel iz častne sablje, katero so Kara Gjorgju darovali Rusi. Kraljevi znaki so bili izdelani v Parizu. Kraljevi plašč je z najtežjega rdečega, beneškega baržuna. Plašč je 2-8 m dolg, 3 m pa širok. V temno rdečem osredju se nahajajo v srebro vezani dvoglavi orel, srbski državni grb in zlate heraldične lilije. Plaščev rob tvori kožušovina iz najdragocenejšega sibirskega hermelinea. Tudi peletina je iz hermelinea. Plašč tehta 24 kilogramov in je narejen po načrtih belgradskega profesorja Mihaela Valterovića.

Prvi kongres jugoslovanske omladine.

V torek, dne 20. t. m., se je otvoril prvi jugoslovanski dijaški kongres. Za predsednika je bil izvoljen Slovenec Žrjav. Podpredsednik Hrvat Križman je predložil resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. Resolucija se glasi: »Srbske, bolgarske, hrvatske in slovenske omladine, zbrana na I. jugoslov. dijaškem kongresu, hoče osredotočiti svoje delo

vanje na kulturno edinstvo Jugoslovancev in pozivlja vse prosvetne institucije — književnike in umetnike jugoslovanskih narodov, da posvetijo vse svoje delovanje vzajemnosti in edinstvu južnih Slovanov.«

Ker je bil čas le kratko odmerjen, se je sklenilo, da se posamezni referati kolikor mogoče okrajšajo. S tem so bili zadovoljni vsi, razen Bolgarov. Bolgarski referent svojega govora ni hotel skrajšati in je odšel iz dvorane, ne da bi navedel za ta svoj korak kak vzrok, ž njim pa je odšlo tudi nekaj njegovih tovarišev. Vsled tega se je zbor prekinil in preložil na 4. uro popoldne.

Ta malenkostni dogodek so nekateri tuji novinarji porabili, da so brzojavili svojim listom, da so bolgarski dijaški demonstrativno zapustili kongres in odpotovali v Zemun. Ta vest je naravnost neresnična. Od Bolgarov jih je odšlo pač kakih 100 v Zemun, a ne s demonstrativnim namenom, marveč samo, da si ogledajo to mesto.

Temu dokaz je tudi resolucija, ki so jo sklenili bolgarski dijaški na svoji konferenci in ki se glasi: »Dopolodne se je pojavilo nesporazumljenje med bolgarskim referentom in predsedništvom, temu pa ni vsrok nobeno narodno in politično vprašanje, ampak je samo posledica neznanega nesporazumljenja med bolgarskim referentom in predsedništvom.«

Zborovanje se je nato nadaljevalo ob 4. uri popoldne in sta se sprejeli obe gori navedeni resoluciji. Prvi je k dnevnemu redu govoril Bolgar Mišajkov, ki je v obširni in temeljiti razpravi govoril o gospodarskih razmerah na Bolgarskem.

Hrvat Benigar, govorec o gospodarskem vprašanju v Hrvatski, je naglašal važnost gospodarske zveze vseh Jugoslovancev.

Slovenec Žrjav je razpravljajal o gospodarskem vprašanju na Slovenskem in kazal zlasti na važnost bojkota, ki je povzročil, da so Slovenci že skoro pridobili Gorico in si že polagoma osvajajo Trst.

Srb Jovanović je govoril o ekonomskem vprašanju v kraljevini Srbiji, v Crnigori in v ostalih srbskih deželah.

Predsednik »Pobratimstva«, Ljuba Nežić, je v svojem govoru poudarjal potrebo, da bi se čim čedše, vsaj pa vsako drugo leto prirejevala jugoslovanska umetniška razstava. Književniki in umetniki razložijo v zvezi z dijaštvom pripravljajo pot kulturnemu edinstvu južnih Slovanov. Nežić je končno predlagal, da se naj v vsakem kulturnem centru na slovenskem jugu osnujejo podobdori, ki imajo nalogo, da delajo priprave za razstavo. Ko se je ta predlog sprejel, se je kongres zaključil.

Kongres srbskih zdravnikov in naravoslovcev.

O otvoritvi zdravniškega in naravoslovskega kongresa, ki pa je bil, kar mimogrede omenimo, samo srbski in ne jugoslovanski, dasi so se ga tudi udeležili Hrvati, Bolgari, Slovenci in Čehi, smo že poročali. Dela v kongresu so bila razdeljena v razne sekcije: v zdravniško in lekarniško, v fizično-kemijsko, v biološko, v abijološko in v agronomsko-veterinarsko. Ime slovenskih zdravnikov so se kongresa udeležili gg. dr. Demeter vitez Bleiweis-Trsteniški, dr. Edo Štajmer iz Ljubljane, dr. I. Herman iz Radeč in dr. Jos. Strašek iz Brežic. Na kongresu sta govorila dr. pl. Bleiweis in dr. Štajmer, in sicer v zdravniško-lekarniški sekciji. Dr. Bleiweis je razpravljajal o temi »Kako se ima vrtiti borba proti tuberkulozi«, dr. Štajmer pa o temi »Rezerviranje«. Oba govora, ki sta pričala o veliki strokovni in znanstveni naobrazenosti, sta vzbudila vseobčo pozornost in zanimanje. Zaključna seja zdravniškega in naravoslovnega kongresa je bila večeraj popoldne v Narodnem gledališču. Pri tem zborovanju se je zaključilo, da se osnuje zveza srbskih zdravnikov in naravoslovcev in se določilo, kam se bo sklical prihodnji kongres. Popoldne so si udeleženci kongresa ogledali razne muzeje, bolnico, tobačno tovarno itd. Na večer je bil skupen banket v hotelu pri »Kolarcu«, katerega se je udeležilo preko 400 oseb. V imenu Slovencev je govoril dr. vitez Bleiweis, navdušeno pozdravljen, ki je zlasti naglašal potrebo jugoslovanskega edinstva.

Vojna na Daljnem Vztoku.

Vojno torišče pri Mukdenu.

Japonski bataljoni, osem do devet divizij močni, se počasi pomikajo proti Mukdenu, ter so pri Jantaju že v dotiki z Rusi. Sodi se, da se Rusi koncentrirajo pri Jantaju (?), da poskusijo rešiti premogokope. Japonci pomikajo tudi svoje munijske kolone naprej. Reka Hun tvori direktno fronto Rusov.

Iz Mukdena se poroča, da je splošni položaj nespremenjen in da so bile dosedaj le neznatne praske na jugu. Zbrana moč Japoncev se sluti na desnem bregu reke Taitse. 25.000 mož je baje ostalo v Liaojangu. Vreme je mrzlo in suho.

Kar se tiče armad, ki so na cesti proti Mukdenu, še niso trčile nikjer ob Ruse, toda pričakuje se velika bitka pri Mukdenu, kjer se bo Kuropatkin s svojo velikansko armado odločno zoperstavil. Splošno se misli, da bo Ojama Kuropatkina do pričetka zime na vse načine nadlegoval ter potem svoja krđela do spomladi močno

savaroval (ako bodo Rusi to dovolili!).

V nočeh 16. in 17. so male ruske kolone samo s tremi topovi izstrelile nekoliko granat na japonsko postajo pri Jantaju, potem pa so se naglo umaknile.

Ruska brzojavna agencija poroča z dne 21. t. m. iz Harbina: Tekom večerajšnjega dne ni bilo pri južni fronti nikake spremembe.

Iz Mukdena se poroča v Berlin večeraj: Večeraj (21. t. m.) zjutraj so Japonci naskočili neko rusko pozicijo južnovzhodno Mukdena. Podrobnosti o tej bitki še niso znane. Vsekakor se gre tu le za boje predstraž, kakršni so bili pred bitko pri Liaojangu.

Maršal Ojama je dne 20. t. m. brzojavil v Tokio: »Sovražni oddelek najmanj štirih bataljonov pehote, osem švandrovn konjenice s štirimi topovi je prišel dne 17. t. m. od strani Tuhu; drugi oddelek je prišel od Mukdena ter je šel en bataljon pehote, nekaj konjenice in šest topov. Oba oddelka sta se spoprijela pri Pingtaitseju z japonsko kolono. Severno Pensikuja se je razvila živahna bitka, ki je trajala tri ure. Oddelek, ki je prišel iz Mukdena, se je začel odmikati proti severu. Naša artiljerija je zasledovala sovražnika ter mu prizadejala precejšno škodo. Glavne sovražnikove čete so odhajale v oddelkih ter so pustile le eden del, ki se je trdovratno branil, vendar je bil po 7urnem boju pregnan. Eden del teh čet smo imeli še 18. t. m. pred svojimi kolonami. Glavna ruska moč je očitno pri Vajlengsaj-Šenšitu.

O boju na prelazu Dalin (Funtajafulin?) je sporočil general Kuropatkin caru: Po poročilih, ki sem jih dobil o bitki na prelazu Dalin dne 20. t. m. je bil sovražnik, ki je našo pozicijo dvakrat naskočil, obakrat na celi črti odbit z velikimi izgubami. Dobili smo več vjetnikov ter smo zaplenili večjo množino orožja in streliva.

Naknadna pročila iz bitke pri Liaojangu.

V Berlin se je sporočilo iz Mukdena 21. t. m.: »Danes so došli sem japonski časopisi s poročili o bitki pri Liaojangu. Z veseljem se sicer priznava velik uspeh glede zavzetja močno utrjene pozicije, toda listi obžalujejo, da se ni posrežilo Rusov obkoliti. General Kuropatkin, je baje pripovedoval, da je Ojama zelo nezadovoljen, ker se Kurokiju ni posrežilo zadnji dan bitke prodreti do železnice, vsled česar mu je Ojama bitko očitil.

Rusko rekonosciranje.

V London je došlo 17. t. m. poročilo: Popoldne se je pripetila večja sfera. Kakih šest ruskih bataljonov je napadlo Pintaitse, 33 milj od Liaojanga. Po hudi triurni bitki je bil sovražnik odbit, toda zasledovali so ga le pol ure daleč. Rusi so pustili 4 mrtve, Japonci so imeli enega (?) mrtveca in 50 ranjenih.

Nova pomožna ruska armada.

Osmi armadni voj s 6 sibirskim vojem in s kavalerijsko divizijo se prideli kot posebni armadni oddelek vrhovnemu poveljstvu generala Linjeviča. Poveljeval bo temu oddelku general Milov, primeroma mlad, dvrat, v moderni taktiki vrlo izokan mož, v katerega stavijo v vojnem ministertvu največje nade. Izkazal se je posebno kot organizator 8 voja v Odesi.

Saharov in Kuropatkin.

Neugodne kritike o Kuropatkinovem vojevanju pri Liaojangu izhajajo baje naravnost od ruskega vojnega ministra Sahárova, ki je že ob začetku vojne bil proti Kuropatkinu. Očita mu, da je pri Liaojangu fronto preveč gosto zasedel, a imel premlabe rezerve. Kakor smo slišali od vojnih poročevalcev, je usoda le zadela Orlovo divizijo, kjer pa Kuropatkin ni mogel nič pomagati.

Izpred Port Arturja.

Zopet pripravljajo Japonci splošni naskok na Port Artur in v Tokiu so uverjeni, da bo trdnjava v 10 ali v 14 dneh japonska. Take »upe« je Japonska že opetovano pokazala. Saj se je že februarja poročalo iz Jokohame, da je Port Artur padel. Mesec pozneje se je poročalo celo, da so Rusi že zapustili trdnjavo. Toda danes po skoraj osem-mesečnem obleganju je Port Artur še v junaških ruskih rokah ter še tudi ostane. Z bridkim humorjem prorokujejo v japonskih uradniških krogih, da bo Port Artur zavzet do novembra za cesarjev rojstni dan — ali pa se bo moralo to odgoditi do spomladi. In na zadnjo eventualnost se tudi Japonci pripravljajo, četudi kislih obrazov. V Daljnem si že pripravljajo prezimovališča. Tam jim bo glavno zatočišče, ako postane v Inkav in Njučvang dovoz vsled ledu nemogoč.

Od 7. do 17. septembra se baje ni noben strel izstrelil na Port Artur, ker je bilo japonsko streljivo pokvarjeno. To pa ne soglašajo dosedanjimi ruski poročili, ki trdijo, da se trdnjava ne prebja, četudi v daljših odmorih, bombarduje. Japonci se skušajo trdnjavi približati v treh smerih: ob glavni cesti severno, izven mornaričnega taborišča, ob cesti v Daljni. Ceste so zelo slabe, da skoraj ni mogoče spraviti topov naprej. Na nekaterih krajih sta si sovražnika le še 50 (?) metrov narazen, največja razdalja je 1000 metrov.

Iz Tientsina se poroča, da so japonski topniški čolni zapustili Inkav, da se udeležijo novega, in kakor Japonci pričakujejo, končnega naskoka na Port Artur. Dve utrdbi, ki ju imajo Japonci ob glavni progi in katerima pripisujejo toliko važnost, se te po zatrdilu »Daily Telegrapha« dve mali utrdbi izven prave utrdbe; te utrdbi imajo Japonci že dolgo ter ju držijo zaradi moralnega vtisa, dasi dosegajo do tja ruske krogle ter pobijejo veliko Japoncev.

Od severnega Golobjega zaliva v Takušan delajo Japonci celo vrsto utrdb, v vsako pridejo po štirje topovi. Japonski častniki priznavajo, da so najdrznejši japonski napadi na ruske utrdbe ostali brezuspešni.

Neki trgovec, ki je utekel iz Port Arturja, pripoveduje, da je general Steselj duša vse obrambe. Podnevni hodi v blestečih uniformi po trdnjavi ter daje vojakom pogum. Ponoči obiskuje v preprosti uniformi utrdbe. Ako si hoče malo odpočiti, leže za kak nasip ali v jarek. Spi pa menda sploh nič. Pogosto obišče s svojo ženo tudi bolnišnice ter tolaži ranjene. Četokrat ga je tudi videti na nasipih, na katere se z japonske strani strelja. Pri častnikih general ni priljubljen, ker je prestrog.

Iz Šanghaja se poroča, da je rusko brodovje pred Port Arturjem dobilo nalog, za vsako ceno planiti iz pristanišča ter prispeti v Kiaočan. Tam se naj ladje razorožijo, da se na ta način vsaj obranijo državi. Rusko brodovje v Port Arturju obstoji iz petih vojnih ladij in devetih razdiralk. V pristanišču se morajo neprestano gibati, da se izogibajo granatam.

Izgnan ruski poročevalec.

Znanega ruskega vojnega poročevalca Dančenko je general Kuropatkin izgnal iz glavnega tabora, ker je v svojih poročilih iskal senzacij, ki bi bile po volji ruskim prekušuhom. Tako je poročal, da ruski vojniki 48 ur po bitki pri Liaojangu niti kruha niso dobili, kar je bilo seveda neresnično.

Ustavljene ruski parnik.

Pri Gotheburgu na Danskem so ustavili ruski parnik »Tourist«, ki je imel nalog zaradi japonskih ogleduhov križariti po severnih morjih. Baje ni imel kapitan potrebnih izkazil.

Prodaja argentinskih ladij Rusiji.

Argentinski mornarični minister brzojavlja v New York, da so vesti, da je Rusija kupila štiri argentinske vojne ladje, ki so se že združile z baltičkim brodovjem v Libavi, neresnične. Argentinijski sploh ni prodala Rusiji nikake ladje.

Kralj Matjaž.

Zgodovinska povest.
XVII.
(Dalje.)

Preiskava v samostanu v Bistri je trajala do poznega večera. Zaslišani so bili vsi zaprti obdolženci in pregledani vsi zapisniki, ali komisija, ki jo je pripeljal dež glavar s seboj, se ni mogla odločiti, da bi bila verjela Erazmu. Različni obdolženci so bili vsled torture že priznali, da so umorili prijorja Celestina in ostali tudi sedaj pri svojem priznanju, kajti bali so se torture bolj nego smrti. In to je bilo odločilno. Naj so Erazem, Strniša in Završan še tako dokazovali, da so ti ljudje nedolžni, da so umor priznali samo vsled groznega trpinčenja, komisije niso [mogli] prepričati, toliko manj, ker so menili vplivali na komisijo s tem, da so Erazma, Strnišo in Završana predstavljali kot zavestne najhujših sovražnikov samostana v Bistri.

Deželni glavar je po dolgem obravnavanju odločil, da naj cesarski svetnik plem. Rauch začne preiskavo proti ciganom in njihovim zaveznikom, če ti morda vendarle niso krivi umora prijorja Celestina, ali obenem je tudi odločil, da naj se nadaljuje preiskava proti kmetom.

Erazem, Završan in Strniša so

uvidevali, da drugače skoraj ni bilo mogoče storiti, a vendar jih je obšla zavest, da ostanejo pravi sterlici nekanovani in da bodo trpeli nedolžni ljudje.

Bila je že noč, ko so zapustili samostan in se vrnili na Vrhniko, a vsem je bilo težko pri srcu in morale so jih skrbti kaj da bo.

Magajna je tiho poslušal, ko so mu pripovedovali, kako malo uspeha je obrodilo posvetovanje dež. glavarja. S prekrižanimi rokama je sedel v svojem kotu, a v njegovi duši so divjali viharji. Kaj se godi v njem, je slutila samo gospa Regina.

Završan je nasvetoval, naj se najame ljudi, ki bi iskali dolgega Labana in Simona Kobzino, češ, morda se vendar vsaj Labana dobi in če bi ta prišel, bi se mu moralo verjeti, saj je sam videl, kako so cigani umorili prijorja Celestina. Erazem in Strniša sta temu predlogu z veliko vnemo pritrdila in obljubila, da storita kar mogoče, da izsledita dolgega Labana, Magajna pa je le molčal in zrl pred se.

Končno ga je vprašal Erazem, ki ga je vznemirjala Magajnova molččnost:

— In kaj misliš ti?

— Vprašanje za vprašanje je odgovoril Magajna. Kaj potem, če ne dobite ne Kozine niti Labana?

— Potem se moramo pač vdati v voljo božjo in pokoriti od boga postavljeni gosposki, tudi če stori krivico.

— Tudi če stori krivico, je vprašal Magajna z ostrim poudarkom.

— Da, prijatelj, je odgovoril Erazem. Vsak človek je dolžan, biti pokoren svoji gosposki, tudi če je trda in celo krivična, zakaj kdor se ustavlja gosposki, se ustavlja naredbi božji.

— Ti si pač pravi vzor po sv. pismu ustvarjenega kristjana. Jaz pa nisem tega mnenja. Stolejta prenašamo že krivice in ti mi hočeš dopovedati, da se to godi po volji božji, po volji tistega stvarnika, ki je nad vse pravičen, neskončno moder in neskončno dobrotljiv. To so bajke za otroke, ne pa za odrasle ljudi.

— Ali kaj vendar hočeš storiti, če nimaš moči, da bi preprečil krivico?

— To je moja stvar, je odgovoril Magajna. Dokler bom živ, se ne uklonim krivici na nobeno ceno. Tako življenje, kakršno nam predpisuje vera kot vzor, tako življenje je suženjstvo.

Še dolge ure je trajal ta razgovor ali sicer tako dobri prijatelji se niso mogli zediniti in ko so se končno razšli, so imeli zavest, da je med njimi nastalo brezno, ki se ne da več premostiti. (Dalje prth.)

Deželni zbori.

Gorica, 22. septembra. V sinočni seji so se izročili računski zaključki za leto 1901 in 1902 ter proračun za leto 1904 finančnemu odseku. Sprejel se je zakonski načrt o olajšanju pri malih zemljiško-knjižnih vpisih. Nadalje so se sklenile resolucije na vlado glede državnega zakona o prisilnem zavarovanju proti požaru in drugim neugodam, o dveletni vojaški službi in o drugih olajšavah pri vojaki v prid kmetakemu prebivalstvu in malemu obrtništvu.

Celovec, 22. septembra. Raznim občinam se je dovolilo pobirati užitnino od žganih pijač in piva v letu 1905. — Dežela prepusti svoj svet v Celovec ob nekem potoku južni železnici za prezidavo kolodvora. — V deželni zavarovalnici za živino in proti požaru se je sistemizovalo več uradniških služb. Predlog o preskrbi deželnih živinozdravnikov za starost se je izročil finančnemu odseku. — Posl. Pirker je vložil petico za spremembo lovskega zakona.

Pod kakimi pogoji bi Nemci v češkem deželnem zboru opustili obstrukcijo.

Praga, 22. septembra. Dan pred otvoritvijo deželnega zbora, t. j. 4. oktobra se sestane obstrukcijski odbor nemških strank, da sklepa glede taktike. Pri tem bodo sestavili točke kot minimalne zahteve za opustitev obstrukcije. Vse nameri bodo odboru predlagali razum opustitve češke obstrukcije v državnem zboru še sledeče pogoje, da Nemci prenehajo obstrukcijo v deželnem zboru: 1. Zakonita zagotovitev Nemcem po razmerju prebivalstva in davkov zastopstev v deželnem odboru, v komisijah deželnega zbora in v vseh drugih zavodih, kamor pošilja deželni zbor svoje zastopnike; 2. Vse nove deželne službe se morajo zasesti s tremi četrtinami Nemcev tako dolgo, da bo ravno toliko nemških uradnikov v deželni službi kot je čeških. (Koliko pa je v Gradcu in v Celovcu Slovencev v deželni službi? Ured); 3. Poklicati se mora več Nemcev na uradniška mesta višjih činovnih razredov v vseh panogah deželne službe; 4. Posebni kvalifikacijski pogoji za deželne uradnike naj se odpravijo. Zadnja točka je najim-pertinentnejša. Gre se namreč za jezikovno sposobnost. Nemci hočejo doseči, da bi njim zadostovala sama nemščina za uradniško službo v deželi, dočim bi Čehi morali znati nemščino.

Državna podpora vsled suše.

Dunaj, 22. septembra. Osrednji odbor za varstvo kmetijskih in gozdarskih koristi je poslal odlično deputacijo k ministrskemu predsedniku dr. Körberju. Deputacija je poročala o bedi, ki je nastala v kmetijskih slojih zaradi dolgotrajne suše ter je prosila za državno pomoč. Dr. Körber je odgovoril, da vlada še vodi potrebna poizvedovanja ter se bo po možnosti tudi dala državna pomoč v posojilih, živinski klaji in naturi in le v majhni meri v nevročljivih podporah. Večja akcija v tem oziru ni mogoča brez sodelovanja državnega zbora.

Dogodki v Macedoniji.

Carigrad, 22. septembra. Turška vlada je opustila nasprotovanje pomnožitvi inozemskih častnikov pri macedonskom orožništvu. Število častnikov se pomnoži že v začetku oktobra. Carigrad, 22. septembra. Eku-menski patrijarh je prišel v Carigrad ter zahteval avdijence pri sultanu. Ker ga sultan ni sprejel, pustil je na sultanovem dvoru dve spomenici. Sultan je sporočil patrijarhu, da izda kmalu ukaz glede popolne udativne vstaških izgre-dov. Glede ureditve patrijarkovih privilegij pa je sultan že poslal irado turški vladi.

Sklicanje italijanskega parlamenta.

Rim, 22. septembra. Zaradi ob-zežnih delavskih štrajkov so se

sbrali včeraj v zboru radikalni, republikanski in socialistični poslanci ter zahtevali, da se parlament akliše. Ako se to ne zgodi, sberajo se isti poslanci 16. oktobra soproj k seji.

Vstaja v nemški Afriki.

London, 22. septembra. Iz Kapstadta je došla vest, da so Hara-roji včeraj po budem boju prodri-li skozi nemške čete. Isgube so na obeh straneh snatne.

Protest proti angleško-tibe-tanski pogodbi.

Pariz, 22. septembra. Iz Petro-grada je došla vest, da je ruska vlada že vložila protest proti angleško-tibetanski pogodbi in proti protak-toratu, ki ga je Anglija naložila Tibetu.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 23. septembra.

— **Ljubljanske frančiškanke.** Pred nekaj leti je nen-krat prišlo v Ljubljano nekaj fran-čiškank iz Prusije in so tu usta-novile svoj samostan. Lani ali pred-lanskim so že kupile posebno hišo v Frančiškanskih ulicah. Čitatelji na-šega lista se gotovo spominjajo, da smo že večkrat imeli priliko, se ba-viti s temi frančiškankami in pojas-niti način njih delovanja. Zdaj so morale te bogaboječe ženske kar naglo zapustiti Ljub-ljano. Danes zjutraj so frančiškanke zapustile naše mesto in se odpeljale na Westfalsko, ostala je menda samo predstojnica, ki zna s tako lju-beznivo koketnostjo kazati črne svoje nogavice, a ostala je le za toliko časa, da uredi zahteve razpuščenega konventa. Grofina Auersperg pa slede frančiškansko haljo in oblede zopet posvetno obleko. Odhod frančiškank je v Ljubljani povzročil seveda ve-liko senzacijo. Splošno se govori, da so morale zapustiti frančiškanke Ljubljano, in sicer da so bile od-pravljene, ker je neko deklet v samostanu prišlo ob svoj de-viški venec. Ta govorica ima mnogo verjetnosti, kajti v samo-stanu teh frančiškank so se res godile jako škandalozne reči in so ljudje že davno ve-deli, da je ta samostan vse prej kot zavetišče čistosti. Nabranega imamo že precej zani-mivega gradiva o življenju v tem samo-stanu, a vzlic temu prosimo tiste, ki kaj vedo, naj se blagohotno oglase v našem uradništvu, da se vsa ta zadeva pojasni docela. Za sedaj pa pozivljamo »Slovenec«, naj pove, zakaj so morale frančiškanke zapustiti Ljubljano.

— **Ruski kružok v Ljub-ljani** priredi tudi v šolski dobi 1904/05 brezplačne ruske kurze, h kojim se vabijo vsi, ki so zanimajo za dobro stvar. — Gotovo ga ni danes naobra-ženega Slovence, ki ne bi pojml ve-liko značenje ruskega jezika. Saj pa tudi vsa znamenja kažejo na to, da je ruski narod s svojim jezikom pokli-can igrati še veliko važnejšo mednarodno vlogo, kakor jo igra že zdaj in zato je potrebno nam Slovincem, da se pri-merno pripravimo na bodočo veliko dobo, ako hočemo, da bomo imeli kaj dobrega od nje. Najboljše pa se bomo pripravili s tem, da se učimo ruščine, ki ima postati za vse Slovane vir velikega gnetnega in duševnega blagostanja in zato naj nikdo ne za-mudi prilike, ki se v primerno kratkem času nauči za slovanstvo prevážnega jezika. — Kdor se želi udeleževati ru-skih kurzov, prijavi naj se pri pre-dsedniku Ruskega kružka in predava-telju ruščine g. dr. L. Jenko, Jurčičev št. 3. — V kurzih se bode poučevalo na podlagi Voljperovih knjig in Blosfel-dove ruske slovnice. Knjige se dobivajo v knjigotržnici Schwenner in na posojilo v »Russkem kružku«. S poučeva-njem se počne v oktobru. Kraj in čas bode pravočasno naznanjen.

— **Vojaško skladišče, na vogalu Dunajske ceste in Franc Jo-žefovih ulic** ne kazi samo mesta, nego je tudi prava nadloga za pre-bivalstvo. Tako se je včeraj popol-dne po vsem okolišju valil po ulicah tak neznosen dim, da so ljudje hi-teli zapirati okna in da so pasantje bežali, kar so mogli. Magistrat je neke male obrtnike silil, da so si zaradi takega dima morali nakopati velike stroške, dočim pusti erar po-polnoma na miru, — vzlic vsemu dimu v najlepšem delu mesta.

— **Trgovskega bolni-škega in podprnega dru-štva** obni sbor bo v nedeljo, dne 25. t. m., ob 10. uri zjutraj v mestni dvorani. Kar se bode vrtila ta dan dopolnilna volitev (volil se bode en član predsedstva), posviljamo vse gospode društvenike, da se tega obšnega zbora prav zanesljivo ude-leže.

— **III. narodna vinska tr-gatov pevskega društva** »Ljubljana« bo 25. t. m. v Pun-tigamski pivnici na Turjaškem trgu preje »Katoliški dom«.

— **Slovensko planinsko društvo** priredi v nedeljo dne 25. t. m. izlet na Vegov dom v Zagorici, kjer se vdeleki prirejene slavnosti in veselice. Planinci se odpeljejo zjutraj z mehanom iz Ljubljane do Laz, vračajo se zvečer čez Dolako na vlak (8-56) ali pa peš ali z vozom čez Dol. Člani in prijatelji Slov. plan. društva se vljudno vabijo.

— **Včerašnje predavanje** »Prosveto« je lepo uspelo. Navzo-čih je bilo 112 ljudi. Cand. med. g. Rudolf Kobal je najpopularnejše podal za nadaljna praktična predavanja ne-obhodno potrebne teoretične osnovne pojme. Najprvo je odgovarjal, kaj je življenje, ozir. kdo živi in kdo ne živi. Opisal je amebe kot najpriprostejšo enocelično žival. Pokazal je sestav in razvoj več-celičnih bitij in poudarjal, da je že takoj v prvih stadijih razvoja opaziti deljena dela med celicami. Ene skrbje za hrano, druge izločunjeje ekstremne, tretje čujejo druge kot vojaki na straži. Iz najpriprostejših bitij, ki imajo samo ene vrste celic — črvesne celice — in torej samo en or-gan, se razvijajo bolj in bolj kompli-kovana, ki imajo več različnih skupin (enakihi) celic in zato tudi več raz-ličnih organov. Tudi naše telo ima več organov in vsak izmed njih opravlja drugo delo, ker je pač vsak sestavljen iz drugačnih celic. Govornik definuje nato sistem, ki je skupina takih enakih celic, ki jih je najti po celim telesu, kakor n. pr. živčje in žile. Govori končno o povodju, o žilah odvodnicah (arterijah), dovodnicah (venah), o kapi-larah, srcu in krvnem toku. — Dasi je bilo predavanje vseskozi teoretično in že z ozirom na nomenklaturu jako te-žavno, je vendarle g. Kobal govoril krasno znanstveno rutino. — Ton je bil odločno znanstven in resen!

— **Predavanje o krvi in krvnem sistemu** se jutri zvečer ob 8. uri nadaljuje. Na vrsto pridejo že bolj praktične stvari, ki jih bo pre-davatelj g. Rudolf Kobal razjasnjeval tudi s pomočjo preparatov, katere so radevolje posodili c. kr. drž. gimnazija in c. kr. učiteljske. Lokal: Narodni dom (Merkurjeva dvorana).

— **Koncesijo za ustanovitev** lekarne na Sušaku je dobil gosp. Ivo Devčić, mnogoletni in obšeprijub-ljeni magister v lekarni g. pl. Trn-kocryja.

— **Poroča.** Dne 24. t. m. se poroči odvetniški kandidat v Celju g. dr. Ivan Fermeve z gospodičjo Mirko Gregorinovo, hčerko sod-nega svetnika g. Alojzija Grego-rina v Celju. Čestitamo!

— **O sadni razstavi v Ra-dovljici.** Odbor razstave je sklenil znati vstopnino v razstavo po razmerju vsem šolskim in drugim zavodom za slučaj skupnega obiska razstave. Vodstva srednjih in ljudskih šol naj blagovolijo to sprejeti na znanje in morda misliti na to, da bi tudi naša učeca se mla-dina ogledala to lepo razstavo in črpala iz nje potrebne pouka. Posebno bi obisk razstave utegnil koristiti tudi go-jenjam gospodinjstkih in drugih vzgoje-valnih zavodov.

— **Običajna akademična veselica v Novem mestu** se vrši v soboto, 24. septembra, ob pol 8. uri zvečer v dvorani »Narodnega doma«. Na sporedu je koncert, ve-seleiroga »Doktor Hribar« in ples. Čisti dohodek je namenjen podpor-nim društvom za slovenske visoko šolce. Vstopnice se bodo kolekovale z narodnim kolekom. Gostje dobro-došli!

— **»Zagorski Sokol«** pri-re-di v nedeljo 25. t. m. javno telo-vadbo in tombolo na vrto gospe Marije Weinbergerjeve. Po tomboli koncert zagorskega orkestra in pevskega kluba.

— **V Selcih** bo dne 4. oktobra živinski semenj. Opozarjajo se na ta semenj trgovci s prašiči in bu-šami. Dobro bi bilo, ako bi se te vrste živine kaj na semenj prignalo, kajti kupcev ne bo manjkalo.

— **Izsedena tatvina.** Ka-kor smo pred kratkim poročali, bilo je v toči 13. na 14. t. m. v Hrade-kega vasi št. 18 v kovčegu delavcev Ignacija Pahorja, Rudolfa Krpana, Karola Mozetiča in hlappa Franceta Podobnika, vlomljeno in pokradenega 200 K denarja. Prvotno se je mislilo, da se krivcev sploh ne bode dalo izslediti, pozneje pa je padla temna luč na delavca Franceta Ža-garja, po domače »Grofa«, rojenega v Ljubljani in na Studenec pristoj-

nega in na njegovega najboljšega prijatelja Alojzija Brenica tudi rodom iz Studenca. Oba sta po navadi spala na Martinovi cesti št. 24 v kapi vo-nika Mihaela Šuštaršiča, kritično noč pa sta šla spat v hlev. Takoj drugi dan sta si privoščila za zajut-erk piva in pečenke, potem pa šla na delo. Čes par dni ju je polietja aretovala, a ni pri niju ničesar do-bila. Pri polietji sta odločno vse ta-jila, toda ta jima ni verjela in ju is-ročila sodišču. Kakor čujemo, sta »dobra prijatelja« ulom že prinala. Bresic in Žagar sta si denar bratako razdelila. 70 K je dal Žagar spravi-ti vnosnika Šuštaršiču. Šuštaršič je pri polietji odločno trdil, da ni dobil no-benega denarja od Žagarja, toda ta ga je, ko je videl, da je v pasti, iz-dal. »Polietni« Šuštaršič se bode mo-ral sedaj tndi pri sodišču zagovarjati in se bode uveril, da ni vseeno, kaj se uradni oboji ispove. Bresic in Žagar sta bila vsota tudi nekaj ore-hov in samokres, kar sta pa med petjo vrgla proč. Samokres je šel Žagar včeraj v spremstvu polietije poiskati in so ga res našli v nekem grmovju v Streliških ulicah.

— **Kap zadela.** Včeraj po-poldne je zadela v trafiki kap 61 let starega trafikanta Pred škofijo, Maksa Brusa. Bil je takoj mrtev. Zapustil je vdovo brez otrok.

— **V Ameriko** se je včeraj z južnega kolodvora odpeljala 11 Slo-venec. nazaj jih je pa prišlo 25.

— **Hrvaški novice.** — Lan-ski izgrede v Zaprešiču zaradi izobešanja madjarske zastave na ko-lodvoru se obravnavajo ravnokar v Zagrebu. Obravnava bo trajala več dni. Obtoženih je 15 oseb, med njimi tudi neka 14letna deklica. — Pri volitvah v varaždinsko županijsko skupščino je zma-gala opozicija. — Nova pošta se je ustanovila v Blinji v za-grebški županiji.

— **Najnovejše novice.** — Princezinja Lujza Koburška in grofica Lonyay. Grofica Lonyay je poslala princezinji Lujzi zelo lju-beznivo pismo, v katerem jo prosi za sestanek. Princezinja Lujza je vsled tega včeraj obiskala v Parizu svojo sestro. — Dinamit na tramvajski progi. V Melrejeju (Amerika) je padel z nekega voza zavoj 50 kg dinamita. Voz električne železnice je zadel ob zavoj, ki se je razpočil ter zdobil ves zavoj. Devet gostov je bilo ubitih, 19 pa hudo ranjenih.

— **Za volitev predsednika** Zedinjenih držav se je vpisalo v volilne liste zelo veliko žensk, ki bodo glasovale za demokratičnega kandidata Parkerja.

— **Tepen vojaški atašé.** Atašé francoskega poslanstva v Pekinu, major Laribé, je hotel z nekim dru-gim častnikom s strehe svoje hiše foto-grafirati oni del kitajske prestolnice, kamor ne sme noben tujec. Pri tem so ju Kitajci zapazili ter naščuvali mno-žico, ki je oba častnika napadla in pretepala. Komaj sta utekla v katoliško cerkev.

— Časopis na dražbi pro-dan. Danes se proda v Budapešti na javni dražbi glasilo neodvisne stranke »Egyetertes«, pri katerem je sodeloval tudi Fr. Kossuth. List je ustanovilo neko delniško društvo, toda sčasoma je skoraj vse delnice pokupil znani Fenyő, ki sedi zaradi raznih svinjarij v zaporu.

— **Don Carlos** je priobčil v svojem glasilu »Correo Espanol« last-noročno pismo svojemu sinu Jaimeju, v katerem ga poziva, naj takoj pre-klči svoje liberalne izjave, ki jih je priobčil v »Matin«, sicer bo oče moral seči po sredstvih, ki jih zahteva nje-gova »čas in vest«.

— **Nenavaden zdravniški honorar.** Zdravnika Ott in dr. Hirsch, ki sta asistrala pri rojstvu ruskega prestolonaslednika, sta do-bila izrednega honorarja 100.000 rubljev, dočim je običajni honorar 25.000 rubljev.

— **Napredovanje delavske stranke v Avstraliji.** V Walesu v južni Avstraliji, so bile pred krat-kim splošne volitve, ki so izpadle ugodno za sedanje avstralsko de-lavsko ministristvo. Pri teh volitvah so tudi prvič volile ženske.

— **Nova družabna igra.** An-gleška družba je zopet vpeljala novo igro. Kakor vse »velike« iznajdbe, je tudi iznajdba te igre provzročil slučaj. Igra se zove Halticoridae, po isto-imenem hrošču, ki igra pri tem ve-liko vlogo. Tega hrošča postavijo v malo votlino sredi plošče, ki je raz-deljena v več s številkami zaznamo-vanih delov. Eden izmed igralcev dregne hrošča, ki skoči kvišku kakor kak akrobat. V tem se mu začne barve ispreminjati in kakor ognjena točka se jame v malih kolobarjih zopet spuščati nizdol proti plošči, do-klar ne obsedi na enem s številko zaznamovanem delu plošče. Igralci stavijo na posamezne številke in z veliko napetostjo pričakujejo, na ka-

teri bo obstal. Številka, na katero hrošč pade, seveda dobi.

— **Žensko vprašanje na Japonskem.** Žensko vseučilišče v Tokiu, ki je bilo otvorjeno pred tremi leti, je imelo letos prvi svoje sknjenje. To »vseučilišče« pa ni tako, kakor vseučilišča v Evropi. Na tem vseučilišču se dekleta uče toliko, kolikor na naših višjih dekliških šolah, poleg tega pa je gospodinjstvo učni predmet. Deklice se v tej šoli uče tudi kuhati. — Gojenke dekliške šole za plemenite deklice iz-delujejo vsak dan po končanih šolskih urah eno in pol ure obvezila za armado in mornarico. Na Japonskem je 76 vi-šjih dekliških šol. — Na železnicah po Japonskem dobivajo ženske že uradni-ške službe.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 23. septembra. »Frem-denblatt« prijavlja dolg razgovor z dalmatinskim namestnikom ba-ronom Handlom glede znane afere. Handel se opravičuje, češ, da ni rekel družega, kakor da v uradu ni častne besede, a te njegove besede da so se zlo-bno zasukale. Izjavil je, da ostane popolnoma pasiven, kar menda pomeni, da Biakinija ne bo tožil.

Dunaj 23. septembra. V dež. zboru je nemški nacionalec Ko-lisko predlagal, naj se vlada po-zove, da odpravi češke in poljske paralelke na učiteljskih v Tešinu in Opavi.

Praga 23. septembra. Ame-riški listi poročajo, da so Japonci v Ljaojangu ujeli poslanca Kio-fača. To ni resnično. Klofač je prišel sploh le do Irkutsk in je 17. t. m. nastopil pot v domovino.

Inomest 23. septembra. Dež. glavar dr. Kathrein nadaljuje pogajanja s strankami zastran sklicanja deželnega zbora, a menda ni upanja na uspeh.

Odesa 23. septembra. Ne mestnega zapovednika se je zgodil atentat. Na Boule-vardu je neki mladi človek nanj ustrelil. Mestni zapovednik, ki ni bil zadet, je napadalca prijel in mu strgal revolver iz rok. Pri na-padalcu so našli tudi bodalo. Kdo da je, se še ne ve.

Rusko-japonska vojna.

Petrograd 23. septembra. Japonci poskušajo obiti levo krilo ruske armade.

London 23. septembra. Razna poročila trde, da so Japonci pri Port Arturu dosegli velike uspehe. Rusov je bilo 400 ubitih in 800 ranjenih, tudi so izgubili 45 topov in več važnih utrdb.

Pariz 23. septembra. Soproga generala Stessla je bila pri zad-njem naskoku na Port Artur ranjena. Iz Port Arturja utekla po-ročnika Radzivil in Kristoforov sta prišla že v Kuropatkinov ta-bor. Prinesla sta seboj globebe-pismonoše, ki poneso v oblegano trdnjavo naročila Kuropatkinova.

London 23. septembra. »Daily Telegraph« poroča, da železniški most v Ljaojangu ni razdejan, kakor je domneval Kuropatkin, ker je ogenj uničil samo lesovje.

— **Zahtevajte** pisecdar železnato vino lekarnarja Vickerija v Ljubljani na Dunajski cesti in zavračajte izdelke, ki obsegajo neznatne množine železa in nimajo zatorej nikakršne zdravilne vrednosti. Zunanja naročila po povzetju. 1264-15

Pozor!

Le »Tempel-vrelec« in »Sty-ria-vrelec« sta kot rogaški sla-tini postavno varovana. Vsi drugi izdelki, ki nimajo oznamila »Tempel-vrelec« ali »Styria-vrelec«, temveč se spravljajo golju-fivo pod imenom »Rogaška slatina« v pro-met, naj se zavrnejo. — Oskrbništvo dežel-nih vrelov Rogatec-Slatina.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306,2. Srednji kračni tlak 736,0 mm

Sept.	Čas opazo-vanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ra-tura	Vetrovi	Nebo
22.	9. zv.	736,3	9,2	sl. jvzhod	del. jasno
23.	7. zj.	737,1	7,0	sl. savzh.	oblačno
	2 pop.	736,3	11,3	brezvetr.	dež

Srednja včerašnja temperatura: 9,5°, normale: 13,9°. — Padavina v mm 0,0.

